

**K.K.T.C.
Yakın Doğu Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü**

Kıbrıs Gazetesi'nden Alıntılar

Mezuniyet Çalışması

**DERYA KARSLI
IV B**

950943

Haziran 1999

Lefkoşa / K.K.T.C.

I

ÖNSÖZ

Bu bitirme tez çalışması, Yakın Doğu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü'ndeki Osmanlıca lisanını daha iyi öğrenmek ve pekiştirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu mezuniyet çalışmasında, K.K.T.C. Milli Arşiv Ve Araştırma Dairesi'nde bulunan Osmanlıca Bölümündeki Osmanlıca gazetelerinden yararlanılarak yapılmıştır. Bu gazeteler arasından özellikle " Kıbrıs " gazetesi seçilmek suretiyle, günümüz Türkçe'sine çevrilmesi amaçlanmıştır. Ulaşılmak istenen hedef ise ; eski tarihimizin gizli kalmış yönlerini açığa çıkartma arzusundan kaynaklanmaktadır. Eski metin ve gazetelerin günümüz hayatına katkılar sağladığı kuşku götürmez bir gerçek olarak önümüze çıkan bu tarihi fırsatı değerlendirerek gelecek nesillere taşımaktır. Ben, Türkoloji öğrencisi olarak bu çalışmayla üstüme düşen görevi layıkıyla yerine getirdiğimi düşünmekteyim.

Bu çalışmaların devanımında elbette ki bazı zorluklar karşıma çıkmıştır. Beni bu konuda yönlendiren değerli Bölüm Başkanım Yrd. Doç. Dr. Bülent YORULMAZ'a ve değerli bölüm hocalarıma, karşılaşmış olduğum bu zorlukları yenmem hususunda bana yardımcı oldukları ve cerasetimi artırdıkları için teşekkür ederim. Çalışmalarına gün be gün devam ederken, Arşiv görevlilerine ve değerli hocalarıma ve Mustafa K. KASAPOĞLU'na saygılarımı sunarken bu çalışmamın gelecek kuşaklara ışık tutmasını temenni ederim.

Saygılarımla

DERYA KARSLI

II

KIBRIS GAZETESİ

Giriş

Bu kaynak, değerli yazar Hasan Şefik Altay'ın “ *Kıbrıs Türk Basın Kaynakları* ” adlı kitabından alınmıştır.

Yazar “ *Kıbrıs Gazetesi* ” ile ilgili olarak şöyle bilgiler bizlere sunmaktadır :

“ *Şimdi Yeni Zamancılar, yeni bir gazetenin çatısı altındadırlar. Bu gazetenin adı Kıbrıs Gazetesi'ydi. Bazı kaynaklara göre Kıbrıs Gazetesi, Yeni Zaman Gazetesi'nin ad değiştirerek devamı olarak kabul edilmektedir.* ”

6 Mart 1893 tarihinde ilk sayısı yayınlanan Kıbrıs Gazetesi de “ *Kıraathane-i Osmaniyye* ” tarafından çıkarılmaktadır. Gazetenin yönetim yeri “ *Kıbrıs Ceziresi'nde Lefkoşa Şehri'nde Mahkeme-i Şeriyeye piş-gâhında Osmanlı Kıraathanesi Matbaası* ” olarak gösterilmektedir. İmtiyaz sahibi Kufi Zade Asaf Bey'dir.

Gazete ilk sayısında amacını kesin çizgilerle saptamıştır.

Bunlar ise :

1. Rum Basını ile savaşmak .
2. Gerçeklerin ışığı altında olaylara yaklaşmak, yalan haber yazmamak.
3. Türk Kültürüne ve Türk halkına hizmet etmek.
4. Jön Türklerin davasına destek olmak.

Gazete 1898 yılına kadar yayınıni sürdürür. Bir başka açıdan bakıldığında ada, hukuken yine Osmanlı Devleti'ne bağlı görülmektedir. Ve hatta 1901 baskılı Hand Book Of Cyprus (*Kıbrıs'ın El Kitabı*) adlı kitapta Kıbrıs basınından söz edilirken “ *1865 tarihli Osmanlı Basın Kanunu tahtında izin alınmadan gazete bastırılamaz ...* ” denilmektedir.

1890 – 1900 yılları arasında Osmanlı Devleti'nde Jön Türk'lerle kıyasıya bir savaş vardır. “ *Jön Türklerin davalarını desteklemeyi* ” ilkeleri arasına almış bulunan Kıbrıs Gazetesi'nin bu durumunu Osmanlı Devleti'nce dikkatle izleneceği doğaldı. İşte bu izleme 1898'de Sultan Abdülhamid'in on üç yıl “ *Dahiliye Nazırlığını* ” yapmış olan Memduh Paşa'nın “ *arzusu üzerine* ” , Kıbrıs Gazetesi

III

İçindekiler

Konular	Sayfalar
Önsöz	I
Giriş	II
İçindekiler	III
Kaynakça	IV
Sayı 29 :	
a - Vilâdeti Bahirü's-saadet Hazret-i Hilâfet-penahî	1
b - İfade-i Mahsûsa " Yeni Zaman namının (Kıbrıs) Serlevhasına Tahvili	3
c - Havadis-i Cezire	4
d - Bunu müteakib mahkeme nerd ü banından Bir Kaçı	5
e - Nutuk	6
Sayı 31 :	
a - Leymasun'da Mah-i Halin 9. Ve 11. Günleri İcra Olunan At Koşusunun Neticesidir	7
Sayı 32 :	

a - İfade-i Mahsûsa	10
b - Havadis-i Cezire	11
c - Haber-i Teessüf	14
d - Kıbrıs Gazetesi İdarehanesine Vürud Eden Mektup	14
e - Hadise	15

Sayı 35 :

a - İyd-i Said-i Fıtr	16
b - İfade-i Mahsûsa	16
c - Ahvâl-i Âlem	18
d - Havadis-i Cezire	19
e - Havadis-i Hariciyye Lüzum-ı İstihdam	19

Sayı 37 :

a – Mütenevvîa'	21
-----------------------	----

Sayı 38 :

a - İfade-i Mahsûsa “ Yine Maarif ”	22
b - Ziraat Bankası Tesisi	23
c - Ahvâl-ı Âlem	23
d - Mütenevvîa' “ Muhavvef Bir Sergüzeşt	25

e - Kastamonu Gazetesi'nden Muktebestir	25
f - İki Manda Kuvvetinde Bir Adam	26
g - İlân	26

Asaf Bey tarafından kapatılır. Kıbrıs Gazetesi yayın yaşamı boyunca “ *Fen ve sanata da yer ...* ” veriyordu. Gazetenin kendine özgü iç başlıkları da vardı.

Bunlar :

1. İfade-i Mahsûsa
2. Ahvâl-ı Âlem
3. Havadis-i Mahalliyye
4. Şuûnuât-ı ‘Osmaniyye
5. Havadis-i Hariciyye
6. Mütenevvîa‘

IV

Kaynakça

1. Ferit Devellioğlu Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara – 1986.
2. Mustafa Nihat Özön, Osmanlıca – Türkçe Sözlük, İstanbul – 1995.
3. Kıbrıs Türk Edebiyatı “Başlangıçtan Bugüne” K.K.T.C. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Lefkoşa – 1989.
4. Ahmet C. Gazioğlu, Kıbrıs’ta Türkler, Lefkoşa – 1994.
5. Halk Sanatları Derneği “ Has-Der ”, Halk Bilim Sempozyumları, İstanbul – 1986.
6. Hasan Şefik Altay, Kıbrıs Türk Basın Kaynakları, Lefkoşa – 1969.

Kıbrıs Gazetesi

Vilâdet-i bahirü's-saadet Hazret-i Hilafet-penâhi

Şehr-i Şaban-ı Muazzam'ın on altıncı geçen Cumartesi gün aktar-ı cihanı müstağrik-i nur-ı server eden, cümle bende-gân sadakat-nişan-ı şehriyarilerinin uyun-ı iftiharlarını tenvir ile fark-ı mübahatlerini tak-ı keyvane iriştiren, hâmi mülk ü millet ve afitâb-ı asuman-ı veli'n-nimet peygamberimiz padişahımız el-gazi (Abdülhamid-i Sani) Efendimiz hazretlerinin viladet-i meali-i menkıbet hümayunları mazhariyyet-i müstemendanelerimizden dolayı tecdid-i mahferet ve ubudiyyetle şükür-güzar olduğumuz gibi öteden beri meşhud basire-i yar u ağyar olan efkar ve niyat-ı mahsûsa-i mülûkâneleri, isnad-ı celâdet ünvan-ı cihan-banilerini daru'l-iman bi-lan, zir-i destan-ı sadakat nişanın tevsi'-i daire-i saadet ve terfi'-i ma'mure-i medeniyetlerine münhasır bulunduğu ve zat-ı meali-sıfat cenâb-ı hilafet-penahileri ise min kıbeli'r-rahman mütehallik buyurdıkları secaya-yı seniyye-i atıfet gösteri ve inayet-i celile-i bende-perverileri iktizasınca memâlik-i mahrûsa-i şahanelerinin her bir ciheti neyyir teveccühat-ı füyuzat ayetiyle perver-i şitab-i kemal eylemekte ve ma' heza kâinatı muhid olan eltaf male'n-nihaye-i hüzevanelerine hadd ü payan olmadığını hergün bir inayet diğerle bütün aleme tanıttırmakta bulunmuş olduklarına nazaran umumen milleti bahtiyar buyurmuşlardır.

“ Padişah alim-ara daver-i mülk-ı ata
Hüsrev bi-misl ü hemta şah-ı pakize nihad

Ol hidiv-i rub-ı meskunun sezâdır olsa ger
Gevher evsaf zatı ziver guş ayyad

Öyle bir cezb-i kalbe malik etmiş kim hüda
Dostu şöyle dursun eyler düşmanı arz u dad

Meşrebi lütf-ı himem, maksadı terfiyye ümem
Mutallibi asayiş-âlem, muradı adl ü dad

Dehri edip feyz-yâb himmet-i şahanesi
Kılmak ister saye-i lütfunda halkı bir murad ”

İşte saye-i yez-dad olan böyle bir padişah-ı celilü's-şane nailiyyetimizden dolayı bu yolda bi'l-cümle ahâli-i islamiyye ile izhar-ı sur ve servere mübâderet, ve evkaf-ı hamsede toplar endahtıyla ilân-ı mahfaret ve müserret edilmiştir. Bir derecedeki : Zir-i saye-i meşmulü'l-himaye-i hazret-i mülkdarilerinde kemal-i asayiş ve huzur ile yaşamakta bulunan ahali-i islamiyyenin hilafet-i kübraya olan şiddet-i muhabbet ve kemal ü ubudiyyetlerine bir misal müşahhas aranılırsa bu sırada bütün gönüllerini istiab eden müserrat-ı mahsusanın asar-ı itila ve incila simalarında numune nümâ olmakta ve binaen-aleyh şehir-i ayin letâfet-behin için ca-be-ca ikad edilen kanadil ve mehtabları ise gıpta-bahşa-yı işia-i necm sürya bulunmakta idi denilebilir.

Nuhbe-i amâl ü niyât ve kâffe-i efal ve icraat hüsrevâneleri devlet-i aliyyelerinin manen ve madden itila-yı şan ü şevketi, memâlik-i mahrûsa-i şahanelerinin kemal-i intizam ü mamuriyyeti, tebea-i tac-darilerinin istikmal esbab-ı refah ü rahatı kadiyye-i mutena behalarına matuf olan padişah hakâyık-ı agâh veli nimet bi-iştibah Efendimiz hazretlerinin hakkıyla tarif ve tavsifi kudret-i beşeriyye fevkında olan enva' avatîf ve ayat tac-darilerini tecdîd için her türlü ve sailden istifadeye çalışan umum bende-gan ahali-i islamiyye bu şerefte de nailiyyet zeriyesiyle o mukaddes gece her tarafta icra-yı şehir-i ayin ve izhar şadımanı etmişler ve hiss-i şükran ve minnetdarı ile mütehassıs oldukları halde müterettib uhde-i râkiyyetleri olup daima vird-i zebân ide geldikleri şu şevket-meâb Efendimiz hazretlerinin mebde saadet-i mülk ü millet olan cülus meyamin menus tac-darilerilerinden beri bi-lutfa teali saha-i husule gelen bunca icraat-ı hasane ve âsâr-ı hayriyye-i mülukânelerinin değil kamilen hatta kısmen olsun tarif ve tavsifi daire-i iktidarımızın haricindedir.

Hakikat halde ikbâl ü istikbâl-i milleti bir şehrah-ı saadete isal için daima ibraz buyurdıkları müesser celile-i hüdâ-pesendaneleri tevarih-i âlemin en parlak sahifelerini tezyin edecektir.

Umum-ı ehl-i islâmın yegâne medar-ı selamet ve saadeti olan şehir-i yar zaafa-penah ve hüküm-dar adalat iktinah Efendimiz hazretlerinin âsâr-ı madelet nisar-ı şahâneleri zaten piş-i enzar sığar ve kibâr bulunmuş olduğundan bir tafsil tarif ve tadadına lüzum görülmeyip bu hususda yine verd-i zeban mahsusumuz olan dua-yı füzûni-i iclâl ve şevket ve tezayüd eyyam ve afiyet şehir-i yarilerini tekrar ile iktisab mübahat eyleriz.

“ Esasi pay-dar oldukca bu kaşâne-i dehrin
Veli'n-nimet efzun ola ikbal ü iclâli ”

İfade-i Mahsusa

Yeni Zaman Namının (Kıbrıs) Serlevhasına Tahvili.

Malûmdur ki bir cemiyet mütemendânenin nazar-ı dikkatini celb etmek için bir gazeteyi layıkıyla idare etmek sair pek mühim umûr-ı azimeyi idare eylemekten daha müşküldür.

“ Yeni Zaman ” namı altında neşr etmiş olduğumuz gazetenin sergüzeştesi karilerimizin hatırlarından çıkmamış olmak gerektir. İşte ol vakit yediğerini taakib eden müşkülât ve telaşın seyetiyle bir münasib nam-ı tesmiyyesi nazar-ı ehemmiyyete alınmayarak o sırada hatıra tevellüd etmiş olan “ Yeni Zaman ” namı kabul edilerek gazetemizin devam ve neşrinde sebat gösterilmiştir. Tecrübe insana her şeyde mülke hasıl ettiği cihetle bi-lütfâ teali bizde gazetemizi muhavver layıkında ceryanını temin ve her mevani ve müşkülâtı ref ve teskin edip asl-ı nazar ceddimizi saye-i mükarim sermaye-i cenab-ı hilafet-penahilerinin memûlik-i mahrûsa-i şahanelerinin her cihetinde tab ve neşr olunmakta olan gazetelere atf ettiğimizde bunlar mensup bulundukları memleketlerin isimleriyle yad olunduklarını görünce ve “ Yeni Zaman ” sözünde dahi bir mana müfid olmadığını anlayınca o namın vatan mukaddimemiz olan “ Kıbrıs ” serlevhasına tahvili ile ol vechile tevsi’ini münasib görerek bu nüshamızdan itibaren vatanımız namına hizmete şuru ediyoruz.

Gazetemizin tesisi efrad-ı ehaliye havadis-i furuşlukla vesile-i ticaret olmayup vazaif-i esasiyyesinden olarak maarif ve adab-ı umumiyeye hizmetle metbu-ı mufahhamın ve vatan-ı mükerrermin hukuk ve menafi mukaddesini inzar yar u ağyara alaya sai-i bi’s-sevab olmak kadiyye-i mühimmesidir.

Vakıan ehemmiyyet maruzaya mütenasib erecede bi-zaa-i bende-ganemiz mefkud ise de asliyyeye vasaita-i neşr olmak için (Kıbrıs) namı ihtiyar kılınmıştır.

Bu bahsden maksadımız ne olduğunu karinin kiram ala tahmin ederler.

Binaen-aleyh (Kıbrıs’ı) neşr etmekten yegâne maksadımız rüfeka-yı sairemiz ile bi’l-ittifak hakikaten padişahımıza ve vatanımıza elden geldiği kadar hüsn ü hizmet eylemektir. Çünkü metbu-ı mufahhamımızı ve vatan-ı muazzemizi gerçekten kendi hayat ve menafimizden ziyade severiz.

Bunun için bizde madamü'l-hayat her hal-i vikalimizi mücerred ala-yı şan ve şevket cenab padişahi ve itila-yı saman ve satvet-i mülk ve devlet-i hazret hilafet-penâhi uğur meyamin mevfuruna sadakâne ve fedakarane hadır edeceğimizi, tezayüd ömür ve şevket cenab şehir-i yarilerinin tekrarıyla, arz ve ibna ve bunu tekzib edecek neşriyyatda bulunmak emel-i halisanemize muadil iktidar ihsanını cenâb-ı hakkın eltaf bi-nihayesinden tazarru ve rica ederiz.

Havadis-i Cezire

(Şehr-i Ayin Müserret Karin)

Geçen Cumartesi günü sabahleyin kalede mevcut olan toplardan vilâdet-i hümayûn meymenet makrun hazret padişahiyi ilanen yirmi bir pare top ki her atılışda :

Ey muaşir islam size müfdeler olsun
Mevlûd şehin-şah cihan işte bu gündüz

beyitinin mealini tebşir ediyordu. Halkı bir müserret, bir memnuniyyet ihata etmiş ediğe ilan şadımanı için yekdiğerine müsabakat edercesine bir tarafından icra-yı ayine hazırlanmakta, bir taraftanda fevc fevc sokaklara yayılmağa başlamış idiler.

Öyle de yine toplar atılarak evvelki ilanı tekid ile o gece olacak şehir-i ayin tebşir eylemişti.

Saat sekiz radelerinde reisü's-şeri faziletli Fevzi Efendi hazretleri elbise-i resmiyyesini labis olduğu halde mahkeme-i şeriyyede makamına kuud ile tebrik için gelecek züvvare intizar etmekte iken müfti-i belde faziletli Hacı Ali Rıfkı Efendi ve sair ülema ve eşraf memleket elbise-i resmiyye-i osmaniyyelerini labis olarak birer birer hakim mumey ileyhe ifa-yı tebrikat ve teşekkürat eyleyerek sandalyelere kuud ettikten sonra şükürler tevzi olunmağa başladı.

Mahkeme-i şeriyyeye gelen züvvare de hüsn ü memnuniyyetle fevkalede mütehassıs olarak eşek şadi dökmekteler iken mekteb-i rüşti ve mekâtib-i ibtidaiyye şakirdanı ikişer ikişer ve önlerinde muallimleri olduğu halde mahkeme-i şeriyyeye esniye-han şehin-şah cihan olarak girdikten sonra mahkeme-i mezbure bahçesinde saff-beste-i ihtiram oldular.

Bunu müteakib mahkeme nerde-banında bir kaç

Veledi's-sultan za'l-yevmü's-said
 Sar lil-İslam hakka yevm-i iyd
 Sah külli min karib ev baid
 Fe-li-aş-sultanena Abdülhamid

Fak-ı kelamın selatin el-kiram
 Fi'l-meali ve'l-merakim el-azam
 Fah el-meali lütfûhu külli'l-meşam
 Fe-li-aş-sultanena Abdülhamid

beyitlerini asvat-ı latife ile teğanni eyledikten sonra müfti-i belde fazületlü Hacı Ali Rıfkı Efendi tarafından bervece ati irad olunan nutk-ı belğin atasını müteakib bir dua-yı müesser iradıyla hızar-ı ayin hun olmaktalar idi.

(Nutuk)

“ Ene cealnake halifeten tecelli-i mahsusa mazhar ve's-sultan zillullah fi'l-arz ser mansusuyla amme-i efrâd-ı insanîden mümtaz ter ü burhan din-i muhammedî olacak nice asar-ı bediaya masdar ve ebu'l-meali vasf-ı celiline dahi bi-hakk-ı mazhar olan ve ziver ara-yı vücud olduları ruz-ı şevket efruz cenab-ı hlafet-penahilerinden beri kurre-i arzın cihat-ı sittesini envâr-ı madelet-i fuyuzat-ı hayat bahşasıyla bir firdevs mamuriyyet ve marifet haline etrağ etmekle beraber zir-i cenah-ı hamiyet cihan-davranelerini bi'l-cümle bende-gân sadakât-nişane say-ban ve mukarir buyurmuş olan şevketlü kerametlü kudretlü merhametlü veli neam alim vesile-i asayiş cümle-i ümem olan padişah enam ve şahin-şah-ı islam padişahımız padişah derya neval ve şehin-şah hamidü'l-İhsal efendimiz hazretlerinin bu defa dahi şeref idrakiyle müşerref olduğumuz yevm-i viladet bahiru'l-müsâdet tac-darilerine nailiyyet bende-ganelerimizden dolayı hasbü'l-ubudiyyete bütün gönüllerimizi ihata eden nur-ı server vicdaniyyetinin tesir bediiyle lezzet-yâb nişat ve inbitat olduğumuz halde memâlik-i mahrûsa-i şahanelerinde bulunan kavm-i necib osmaniyyane bizde bu babda acizâne peyrev olarak (tahaddüsyâ li'n-neam) padişahım devletinle bin yaşa davet-i hayret ayatını hulus kalb ile merfu bar-gâh icabet edelim burada ma'-iftihar yine tekrar ederim ki efkâr-ı mahsûsa-i kudsiyyeleri maddi ve manevi istikmal esbab-ı mamuriyyet buldan ve terfiyye ahval tebea-i sadakat-nişan olan veli'n-nimet peygamberimiz padişah celilü's-şan Efendimiz hazretlerinin müesser meşküre-i celilelerini bi-hakk-ı tarif ve tavsife kalkışmak

ebad na-mütenahiyyenin havi olduğu bunca bedai hard-fersayı tadada çalışmak kadar müteassır ve belki müteazzır hükmünde bulunduğu için şimdilik bi'z-zarure o mebhasdan keff-i lisan ediyorum heman lem yelüd ve lem yuled sıfat-ı intitaz arasıyla mütecelli olan cenâb-ı rabb-ı ahâd her rûz-ı şevket efruz şehri-i yarilerini bir iyd-i said ve zat-ı kudsiyyet semat zıllullahilerini ziver biat-gâh saltanat hilafet buyursun amin. ”

**Leymesun'da Mah-i Halin 9 Ve 11. Günleri İcra Olunan At
Koşusunun Neticesidir.**

Birinci Günün Koşusu

(Yedi Attan Mürekkeb Birinci koşu)

Birinci Bodamyalı Zade Kazım Bey'in " Verd ".

Mükafat (on) 10 lira

İkinci İskele'den mister Marsello'nun " Fırat ".

(Dört attan mürekkeb ikinci koşu) :

Birinci mister Braciyudin'in " Cudi ".

Mükafat (on) 10 lira

İkinci İskele'den mister Vundeçsiyanon'un " Ormidya ".

(Yedi hayvandan mürekkeb üçüncü koşu) :

Birinci mister Braciyudin'in " Cudi ".

Mükafat (on) 10 lira

İkinci mister Lamru Rosidis'in " Selim ".

Dördüncü yerli süvari koşusu :

Birinci Piskopili Kara Hüseyin'in (Peti Kapural).

Mükafat (iki) 2 lira

İkinci Yorgi Lulli'nin atı.

Mükafat (bir) 1 lira

(Dört ufak hayvandan mürekkeb beşinci koşu) :

Birinci mister Dürün'ün (Mik).

Mükafat (on) 10 lira

İkinci Meycır Çetund'ün “ Kancır ”

(Yedi hayvandan mürekkeb altıncı koşu) :

Birinci mister Yorgo Rosidis'in “ Tom Tit ”.
Mükafat (on iki) 12 lira.

İkinci mister Haralambo Babadobullo'nun “ Diheyir ”.

(Dört hayvandan mürekkeb sekizinci koşu) :

Birinci Doktor Yurda'nın “ Abdullah ”.
Mükafat (on iki) 12 lira

İkinci mister Lambra Rosidis'in “ Lon aster ”.

İkinci gün fi 11 Mart sene 93'de

(Dört hayvandan mürekkeb birinci koşu) :

Birinci mister Lambro Rosidis'in “ Lonsdar ”.
Mükafat (on iki) 12 lira

İkinci mister Dürün'ün “ Ti Tıravılır ”.

(Beş hayvandan mürekkeb ikinci koşu) :

Birinci mister Braciyodin'in “ Cudi ”.
Mükafat (on) 10 lira

İkinci Corc Rosidis'in (Tum Tit)

(Altı hayvandan mürekkeb üçüncü koşu) :

Birinci Doktor Kaluga'nın “ Şeytan ”.
Mükafat (on) 10 lira

İkinci mistre Dürüğün'ün “ Mik ”.

(Altı hayvandan mürekkebe dördüncü koşu fevkalade hayvanlarla)

Birinci Kazım Bey'in " Verd ".

Mükafat (yirmi beş) 25 lira

İkinci mister L. Rosidis'in " LonEster ".

Mükafat (on iki) 12 lira

İki hayvandan mürekkebe beşinci koşu :

Birinci mister Braciyudin'in " Cudi ".

Mükafat (on iki) 12 lira

İkinci mister Braciyudin'in " Meve Sancak ".

(Program haricinde olarak altı hayvandan mürekkebe bir koşu) :

Birinci mister Marsello'nun " Gümrük ".

Mükafat (on iki) 12 lira

İfade-i Mahsusa

Şeref idrakiyle müşerref olduğumuz işbu şehir-i sıyam mağferet encamın haiz olduğu enva fazilet ve kudsiyyet ayat-ı celile ve inayet-i aliyye ile rehin-i rütbe-i bedahettir.

Cenab-ı hakkın bizim gibi acizlere en büyük bir atıyye-i sübhaniyyesi olan Ramazan mağferet nişanda hakkı batıldan fevk ve temyize delalet eden Kuran-ı Kerim dahi levh-i mahfuzdan dünyaya şeref-bahş nüzul olmuştur.

Bu şehir-i mübarek içinde olan rahmet ve fuyuzat ileyh tadadı kabil olmayan surette olup insan şu fırsattan istifade ile gece ve gündüz ibadet ve taatla vakit geçirmeli ve bu her zamandan ziyade say ve gayret etmelidir.

Binaen-aleyh Ramazan gibi bir nimet-i celilenin kıymetini takdir ederek umum-ı ehl-i imana farz-ı aynı olan savm-ı kemal ihlas ile ifa etmek mukteza-yı adab-ı islamiyyet ve ubudiyyet olduğunu bildiğimiz için bu vazifeyi memnuniyyetle eda ediyoruz.

Hususıyla Ramazan-ı insan için bar giran değil muhass-ı server ü safa-yı vicdandır.

Bu babda derkar olan menafi' ve muhassenat adidesi kalem ile tarif olunamaz.

Memleketimizde ise hamd olsun bütün ehali-i islamiyye fariza-i savmın şeref ve meziyyetini layıkıyla derk ve ettikleri için daima savm ve salavata müdavemet etmekte olarak herkes yekdiğerine izhar-ı muhabbet ve müveddet eylemekte bulunmuştur.

İttihad ve ittifak ise ümmet necibe-i islamiyyenin esasen makbul ve mergub bir haslet bir güzidesi olduğundan ana imtisal edenler her halde nail-i amal ü darinde mazhar-ı selâmet ve saadet olurlar.

İşte an ban ehali-i islamiyye arasında meşhud uyun iftihar olan muhabbet ve muhalasat ihvet-mendane her tarafı bir başka zinet ve letafetle tenvir ve kulub-ı mevhidini tathir ve tesrir etmiş olan Ramazan-ı müsadet nişanın fuyuzat-ı celile ve keramat bahiresinde neşet etmiş olduğuna şüphe yoktur.

Tahdis nimet kabilinden olmak üzere şurasının da beyanına lüzum görürüz ki ceziremiz ehali-i islamiyyesinin öteden beri fitret-i zatiyyelerinde meknuz olan müesser fütut ve merhamet ve ale'l-husus garib nuvazlık gibi hasail mümtaze her zaman isbat-ı âsâr eylemekte ise de bu misullü eyyam-ı mesude ve mübarekeler de ma' ziyade nazâr-ı memnuniyyetle görülüyor.

Heman cenâb-ı hakk cümlemizi hüsn ü ahvale muvaffakıyyetle mesrurü'l-bâl buyursun.

Havadis-i Cezire

Meclis-i kavaninin güşâdı vesilesiyle bervece mutad asaletlü veli hazretleri tarafından irad edilen nokta azalar tarafından verilen cevaptır.

Devr-i ictimai-i hazırın güşâdı münasebetiyle meclis acizanemiz hakkında izhar buyurulan hissiyyat hayr-ı hahane-i asılanelerinden dolayı raz-ı teşekküre mübaderet eyleriz. Leymesun kazası hamz-ı zecriyyesinin takdirince meclis-i idarede kat edilen yüksek fiyata devr-i ictimai-i sabık esnasında işbu mecliste vuku bulan ifadat üzerine müstemlekatnazırı hazretlerinin nazâr-ı dikkatleri celb olunmasıyla kaza-yı mezkur siyah ve kırmızı şarab mahsulünün zecriyye takdiratından ve şu suretle kaza-yı mezkur şarab amillerinin barları tahfif olunmasına haşmetlü kraliçe hazretlerinin hükümeti canibinden lütfen müsaade buyurulmuş olmağına meclis ma'l-memnuniyye kesb-i itla edip ma' mafiye ifadat-ı mezburenin münhasıran Leymesun kazasına muzaf tutulduğu ve binaen aleyh yalnız kaza-yı mezkûr fiyat-ı mukadderesine celb-i dikkat eylediği taaccub-ı azimle mesmu acizanemiz olmuştur.

Geçen sene meclisce ve ahali tarafından vuku bulan şikayatın umum cezire hakkında şumulü olup şarap husule götüren kazalar cümlesi dahilinde mecalis-i idare tarafından kat ve takdir edilen behâların hakkaniyyete gayr-ı muvafık ve şarapların cinsince ale'l-umum bir gûna fark bulunmuş olmağıla beraber sair kazalarda takdir edilen behâların tenzil icrasına müsaade buyurulan Leymesun fiyatlarından daha ziyade haksız idükleri erae olunmuştur. Binaen alâ zalik şarap husule götüren sair kazalar hakkında vaki olan maduriyyetin münasib vechile ıslahı için bu babda müstemlekat nazırı hazretlerinin nazâr-ı ihtimamları taraf-ı asılanelerinden celb buyurulacağına meclis ümit vardır.

Kıbrıs'ın şarapçılık ariz olan (gümrük resminin hin-i takdirinde hamrın mesarif-i nakliyyesi fiyatına dahil tutulması ve şaraplarımızın sarf ve istihlakları merkez-i mühimmine men duhülleri ve şarabın ictinas-ı muhtelifesinin sınıflara taksimi usulünün adem-i mükemmeliyyeti ve bunların takdiratın vukuundan sonra gayetle mütefarik behâlarla ve muhtelif vakitlerde sanıldıklarına ve bütün bütün ala yahut edna cinsinden şarap husule getirir. Karyeler bulunup fakat cezirenin richaniyyet-i tabiiyye ve şöhret-i umumiiyyesi hasbıyla nezd-i

hükümette çoktan beri şimdikinden daha ziyade şayan takayyüd add edilmiş bulunması lazım gelen şarap mahsülünün beka ve terakkisini vahim bir durette düşar muhatara etmekte olan ve nihayet derece de nakıs bulunan usul-ı mezbureden naşi aynı iskale tabi bulunduklarına bakılmayarak cümlesine bir fiyat kat ve takdir edilmesi gibibir çok muhazir ve nakıslıkların erae edilmiş olmalarına rağmen taraf-ı asilanelerinden yalnız şarabın tahkik mikdarı ve turtular için bir müsaade icra-yı hususatına hasr ü bezel dikkat buyurulmuş olduğu meclisin badi-i teessüfı bulunmaktadır. La-sima küplerin ölçülmesi ve muhteviyyatlarının tahkik mikdarı bahsine izafeten meclis nazâr-ı dikkat asilanelerini toprak küplerin şarap muhafazası ittihaz olunmalarınca – mezkur küpler yerine sair kaplar istimali tavsiyesinde bulunan – mösyö (Müilefer) tarafından sirahaten beyan edilmiş olan mahzura ve bunların şarap amilleri tarafından vakit-be-vakit tebdil eylemekte oldukları ve daima şarapla memlu bulunmadıkları keyfiyyatına celb ve davet eyler ve turtular için müsaade icra-yı kadiyyesine gelince bunun sair müteaadid ve daha ehven suretlerle husul pezir olabileceğini arz ederiz.

Hükümetin işbu harfet hakkında – Fransa'dan bağlar keşf ve muayenesi için bir ehl-i habre celbi suretiyle – izhar buyurmuş olduğu iltizam ve iğtinadan dolayı meclis takdim teşekkür azim eder. Ve ziraat ve gars ve tımar eşcar hususatına memuren daimi surette ehl-i ihtisaslar istihdamı için canib-i hükümetten tedabir ittihazı cezire hakkında menfaat kesireyi müstevceb olacağı rey ve mutaliasında bulunduğunu arz eyler.

Zehair-i öşürünün aynen istihsali tertibinin umum-ı cezireye tevsi ve tamim eylediği ve mazhar-ı muvaffakiyyet olduğu meclisin memnuniyyetini müeddi bulunmuştur.

Ehemmiyyeti nezd-i hükümette kemal-i mertebe rehin takdir buyurulan inşaat iskaiyye ladiyyesine gelince inşaat-ı mezbure mesarifatının tesviyesince cenab-ı hükümetten muavenette bulunacağı bunların kamilen ehsali-i kurra tarafından tediye ettirmemesi münasib olacağı rey ve mutalaasında bulunduğumuz misüllü gerek işbu inşaatın ve gerek bi'l-cümle sair inşaat-ı umumiyyenin teftiş ve muayenesiz olarak icra kılınmakta ...lerine dahi celb-i dikkat etmek isteriz. Kolera hastalığının cezireye men sirayet ve duhulü hakkında taraf-ı asilanelerinden ittihaz buyurulan tedabirden dolayı meclis-i arz-ı şükran ve cezirenin muhafaza-i dıhhati kadiyyesinin bade ma dahi hükümetin ihtimamat-i ciddiyyesini işgal eyleyeceğine dair izhar itminan eyler. Cinayatın Leymesun ve Baf kazalarında ve sair kazalar dahilinde dahi teksir etmiş olduğu fi'l-hakika badi-i teessüf olup rey ve mutalaa-i acizanemizce kuvve-i zabita memurin ve efradının adem-i kifayeti ve

teşkilatca nakışlığı kabilinden bazı müsteniyyatla ehliyetsizliğini buna başlıca sebep bulunmaktadırlar cinayatın arzu edilmekte olan meni kadiyyesinin heyet-i zabitanın esasen tensiki ve ma fevkde bulunan memuriyyetlerine cezire yerlilerinden dirayet-i lâzimeyi haiz ve ma dunda bulunan memuriyyetlerine dahi şimdikinden daha ziyade müsteid ve terbiye görmüş zabtiyye memurları nasb ve tayiniyle husule pezir olabileceği meclisce bila tereddüd itimad edilmektedir.

Meclisin itikadınca suret-i mahsusada zabtiyye kolları tertibi güzel bir usul olup fakat bunlara tayin olunan zabitanın ehaliye emniyyet ve itminan hasıl edecek iktidarı ve hizmet mezburda lazım gelen tecrübe ve mümarseti hazi cezire yerlilerinden bulunmaları iktiza eder.

Baf kazasının münasib bir yol ile cezirenin aksam-ı sairesine rabtı ve dahil-i cezirede vaki bi'l-cümle tark ve cesurun ikmal meselesi bi'l-vücade ehemmiyyet-i azimeyi haiz bulunmağla bu babdaki razu-yı asilanelerine meclis dahi iştirak etmektedir. Cezirenin mahsul ve birer merkezlerinin ticaret merkezlerine bir demir yolu vasıtasıyla rabtı ve memalik-i ecnebiyye ile doğrudan doğruya ve muntazaman surette bir posta ihtilatı esbabının istihsali lüzumunu meclis işbu vesile ile hükümetin nazâr-ı ihtimamına mebermane arz eyler Kıbrıs bu hususda vasıta ihtilatıyyeleri yevmen füyumen kemal ü salah etmekte olan memâlik-i mücavereden haylû bir mertebede geri kalmakta ve binaen aleyh menafi cezire mütezarrır olmaktadır. “ 1891 senesi Tarla Bekçileri Kanunu ” ile ihdas ve tesis olunan usulün mukaddema cari ola gelen usule nisbetle büyük bir ıslahat idüğe bi-reyyib ve kemal edip maa heza ekser mahallerde tayin olunan tarla bekçilerinin killet-i adedine ve bunların vezaif-i mükellefelerinin suret-i ifasına ve üzerlerine vukubulmakta olan nezaretin mahiyyetine hükümetin nazar-ı dikkatini acizane celb eyleriz.

Kanun-ı mezbure bina ve tarh edilmekte olan tekalifin tenzili mümkün olabileceğin meclis ümit vardır

Maarif meselesine taraf-ı asilanelerinden lütfen hasır ü bezel ihtimam buyurulmuş olduğu meclisin çeşm-i serverle meşhuda olup maarif-i umumiyeye arzu olunan ıslahatın - heyet acizanemizce dahi ala kadri'l-İstitaa muavenette bulunacak olan - tekayyüdat-ı münevvere-i viladet penahileri sayesinde hayz husule vasıl olabileceği ümidinde bulunmaktayız. İşbu maksakta nail olunması için ittihaz olunacak tedabir cümlesinden bulunmak üzere iade-i mekatib tahsisatının tezbidi dahi lazime geleceği bedidattır. Meclis nazar-gâh mutalaasında vaz olunacak levaih-i kanuniyenin cümlesine atf ve hasır ihtimam eyleyecektir.

Cezireyi tazyik etmekte olan isgal maliyye meselesini meclis hükümetin mutalaa-i takayyüda-karanesine arz ve tevdi eyler.

Cezirenin feyz ve felahati ve ehalinin rifahiyyet ve saadet halini tervih edebilecek tedabir hakkında heyet-i acizanemizle iştirak üzere amil bulunmak babındaki teminat-ı asilanelerinden dolayı arz-ı teşekkür eyleriz.

Haber-i Teessüf

Kıbrıs ceziresi adliyye müdürü iken beş altı ay evvel Singapur müstemlekatı adliyye müdürlüğüne tahvil memuriyyet eden (Seralyut Bovil) kolera illet mühlikasına giriftar olarak terk dağdağa-i hayat eylediği müstemlekat-ı mezbure valisi tarafından ba-telgraf bildirilmiştir.

Müteveffa-yı mûma ileyh yetmiş dokuz senesinde Kıbrıs memuren gelerek seksen üçde adliyye müdüriyyetine tayin kılınmış ve beş altı ay evvel Kıbrıs'tan ayrılmıştır.

Mûma ileyh Kıbrıs'ta bulunduğu müddet umur-ı memuresinin ifasınca gösterdiği iktidar ve istikamet ve her sınıf ehali haklarında ibraz eylediği nevarış ve müveddet ehaliyi kendisine minnetdar bırakmış olduğu azade-i ve binaen aleyh mumey ileyhi tanıyanlarca haber vefatı pek büyük mahzuniyyet ve meyusiyyeti badi olduğu bi-iştibarhıdır bizde mûma ileyhi eyi tanıyanlardan ve dostlarından bulunmaklığımız hasebiyle ailesinin müseraat eyleriz.

Kıbrıs Gazetesi İdarehanesine Vürûd Eden Mektup

“ Kıbrıs ” idarehanesine vurud eden mektup tab ve neşriyle menafi-i dahiliyyeye hizmet ve bu sebeple umûm-ı ihvân vatanı mecbur minnet ve şükranıyyet etmekte bulundukları (Kıbrıs) hakayık-ı nuvisin her hafta mutalaasıyla minnetdar ve hukuk-ı meşrua-i milliyyemizle menafi'-i sahihe-i mülkiyyemizi müdafaa görülen mesai-i mebrure-i ve ikdamat meşkurelerinden dolayı haiz fahr ü mesarız.

Muteber gazetelerinin bir nüshasında irad buyurulmuş olduğu vechile “ Kıbrıs ” 'ın tesisinden maksad ali-i vatan-perverileri umumen vatandaşlarımızı havadis ve şuunat sahiha-i günüyyeden vaktiyle haberdar etmek olup tutulan meslek hakikat yolda bu maksadın husulünü temin etmekte ve “ temin ” görüp dinleyenlerin cümlesi gerek

münderecatının efkar ve hissiyyat ammeye mutabakattan ve gerek menafi-i mukaddise-i islamiyyeye hizmetten dolayı vicdanen hassa-i çakirdaneme isabet eden vazife-i şükranıyyetimin ifasına müsaraat ve muvaffakiyyet-i tamme ile devam-ı intişarını der-gah cenab-ı perver-kardan temenni eder ve saniyyen gazete-i valalarının matbuat sair misüllü daha büyücek ve bir iki sahife daha ilavesiyle neşr buyurulması hususunu lisan-ı umûmi namına olarak istirham eylerim.

Fi 1 Ramazan-ı Şerif sene 1310
Hadim-i Vatan

Sahib-i varakanın hakkımızda bu vechile şayeste gördükleri lütf ü iltifatlarına teşekkür ederiz.

Gazetemizin bir iki sahife üzerine neşri karilerimizin rağbetiyle teşvikine mütevakıf bulunduğundan muvaffakiyyetimiz halinde yalnız bir iki sahife olarak neşriyle iktifa etmeyerek hafta da iki defa çıkarılmasına nailiyyetimizi eltaf ileyhe ve tevfiyat-ı samdaniyyeden temenni ve istida eyleriz.

Kıbrıs

Hadise

Geçen Cumartesi günü sabahleyin alaturka saat bir radelerinde Turunçlu Cami-i şerifi karşısında Havva Kadın fevkâni ıdasında namaz kılmakta ve kerimesi dahi aşağı inerek bazı işiyle meşgul bulunmakta iken fevkâni odasının damı yıkılmağa başladığını merkume görmüş ve derhal pençere içerisine girmeğe şitab etmiş ise de muvaffak olmakla dikkat müsaade edemeyerek odanın damı düşmüş ve alt katının mertekleri dahi koparak yıkılmış olduğundan merkumenin üzerinde bulunduğu bir kaç mertek sağlam kalarak cenâb-ı hafdız hakiki merkumeyi hıfz ile hayatını kurtarmıştır.

İyd-i Said-i Fıtr

Geçen Pazar günü vakit asırda atılan toplar o günü şehr-i Ramazan-ı Mübarek yevm-i ahiri olduğunu ve ferdası Pazartesi günü dahi ibtida-yı şehr-i Şevval ve ıyd-ı fitr-ı mesadat iştimal olacağını Lefkoşa halkına ilan etmiş idi.

Cenab-ı fatıru's-Semevat ve'l-arz umum-ı müslümin ve müslümat 've kaffe-i muvahhidin ve muvahhidatın dünyevi ve uhrevi rehber olduğuna inanmaz olan hazret kıranın şeref efza-yı nüzul olduğu şehr-i Ramazan-ı gafran resandeki savm-ı salat ve taat ve ibadetini bi'l-kabul mevud olan mesubat ve füyuzat ileyhesine mazhariyyetle bu iyd-i saidi ve her yevm-i cedidi umum-ı din karındaşlarımız haklarında badi-i enva yemen-i saadet ve bi't-tahsis veli'n-nimet bi-minnetimiz hami-i din ve devlet, halife-i resûl-ı rabb-ı izzet, padişah adalet penah ve şehinşah mekarim iktinah efendimiz hazretlerine ba-kemal şevket ve inayet etval-i ömür ihsanıyla serir ara-yı şevket ve saltanat ve sair-i madet-vaye-i mülukanelerinde kaffe-i bend-gân ve tebea-i şehr-i yarilerini daimi hal-i bahtiyari ile haiz nisab fahr ü müserret buyursun. Amin.

İfade-i Mahsusa

Bir memlekette servet-i umûmiyyenin temin vücûda ve bekasına ticaret ve ziraat ne mertebe hadim ise sanayiîin dahi olbabdaki tesirâtı anlardan dun olduğu berahin ve delailden müstanidir.

Binaen aleyh bir mahalde ticaret ve ziraat ne kadar mazhar himaye olur ise zayi dahi o nisbette müstefid müzaharat olmak iktiza eder. Bu müzaharat ise iki suretle olabilir :

Biri taraf hükümetden diğeri cenâb-ı ahalidendir.

Bizde hükümet bu hususda kendi uhdesine terettüb eden hümemi deriğ etmekte olduğu emir gayr-ı münekkerdir. Fakat maa't-teessüf itiraf etmek iktiza eder ki halkımız tarafından bu babda ibraz olunan asar râğbet ve muavenetin derecesi pek mahdud ve eğer mübaliğa caiz ise heman mefkud denilebecek bir radededir. Cezirece zayi'in himayesi için iktiza eden gayret bi't-tabi hükümetten ziyade ahaliden görülmek lazım iken emir bir aksdır.

Bunun tesirat-ı muzırresi cümlesinden olmak üzere cezirenin hiç bir tarafta küçük büyük fabrikalar vücuda getirilmediği gibi bu suretle harice olan ihtiyacımızın sevkiyle kendi paramızın harice gitmesi esbâbı gittikçe tekessür etmektedir.

Daha şurasıdır ki kendi memleketimizin mahsûlat-ı mamulat ve mensucatının terakkisine ehemmiyyet verilmekten başka rağbet dahi gösterilmemektedir. Mesela Kıbrıs'ın peynir ve hellimi heman memalik-i sairenin mahsulüne rekabet gelen bir takım köhnemiş ve mevadd-ı saire ile terkib olunmuş peynirleri tercih ettiğimiz gibi tereyağı çıkarılmasına dahi merak edenimiz bulunmaktadır. Sabun imali sair küçük memleketlere kadar taammüm ettiği halde burada belki nasıl yapıldığını bilenler az bulunur. Hala pek mensucatı için bir dest-gahla dokunmakta ve bu suretle tabii bir çok vakit ve sarf olduğundan gali fiyatla satıldığından herkes Avrupa mamulatına müracaata mecbur olunmaktadır. Debbağ esnafımız henüz bundan asırlarca evvel ittihaz olunan usul üzere ayrılamayarak terakkisi çaresini aramaktadırlar.

El-hasıl bu terakkiyattan mahrumiyyet hep ehalimizin atalet ve bitaat hallerinden ileri geçmekte olduğuna şübhe yoktur. Hele ahali-i islamiyyenin bu yüzden kamilen bi-behre kaldıkları vareste-i şerh ve izahdır

Cezireden heman her sene evlâd ve vatandan bir kaç kişiler berâ-yı tahsil taşrada birer mektebe gidiyorlar ; bunlar mekteblerinde tahsilini itimam edince kimisi memuriyyet kimisi avukatlık ve bazıları da ticarete süluk ediyor. Acaba bunların içinde birisi çıkıpta mekteb-i sanaiye giderek vatanına yardım edecek bir hizmette bulunur mu ? Garibdir ki cezirede bulunanlar sanaate inhimak etmeği bir bar sakil veya daha doğrusu ayb addederek ötede beride sefil ve rencide halde yaşamağı tercih ederler. Hele ehali-i islamiyyemiz ten perverlikten ma ada bir meşguliyyette bulunmaları en azim teessüfleri dai değil midir ? Cezirede müslüman olarak kaç tüccar ve kaç sanaat sahibi bulunuyor ? Biz diyebiliyoruz ki binde bir ancak bu işlerle meşguldür. Anlarda mükemmel değillerdir. !

El-hasıl hamiyet vatan-perverlik iktizası ceziremizce lazım olan sanayi'î matlub vechile tahsil ve mevcut bulunanları ıslah ve terakki ettirmeğe say ve gayret ederek harice olan ihtiyacımızın izalesiyle kendi paramızın yine kendi memleketimizde kalması esbabını temin etmek hususidir.

Ahvâl-ı Âlem

Şüenat-ı siyasiyyenin en ehemmi geçenleri Fransa heyet-i vükelasının istifaen sükutu meselesidir ki, bu hadise-i mühimmenin sebab-i zuhuru hakkında evrak-ı havadis-i münderecatından kesb-i itla eylediğimiz malumat berveci zir-i beyan olunur.

Fransa Parlementosu dört beş aydır 1893 senesi bütcesinin tedkikatıyla meşguldür. Fransa kavanin-i esasiyyesi mucibince sene-i maliyye-i efrinciyyenin hülûlünde mukaddem tedkikatı hitam bularak kabul ve tasdik muamelesinin icra-yı muktaza olan mezkur bütce hakkında meclis-i mebusanda ceryan eden müzekkerat hadd-ı kanuniden hariç ve teamül-i sabıkından ziyade uzadıktan ve güzeran eden efrinci kanun-ı sani Şubat ve Mart ceryan musalihin tatarrik halelden vikayesi zımında üç defa birer aylık muvakkaten kabul-i muamelesinin ittihazına yani senenin on iki ayından bahr-i maha isabet eden varidat ve mesarifatin şühur-ı mezkure zarfında bütce mucibince istifa ve ifası için vaz-ı kavanine mecburiyyet hasıl olduktan sonra güc hal ile bütce meclis ayanın piş-gah tedkikine arz olundu.

Vaktin gayet darlığı ve paskalya münasebetiyle tatil eyyamın hulûlü cihetiyle bütce işinin bir an evvel hal ve faslı mecalis-i mezkure ve hükümetce fevkalade mültezim bulunduğundan bütcenin muamele-i tasdikasının icrasında meclis-i ayan bi't-tabi isticâl eylemiş ve 29 Mart'ta inikad eden celsesinde tedkikat-ı lazimeyi ikmal ve bazı tadilat icrasıyla bi'l-kabul meclis-i mebusanı iade eylemiştir.

Meşrubat serumu hakkında meclis-i mebusan tarafından bütçeye idhal olunan ıslahat hakkında bir rey' saib ittihaz edebilmek üzere uzun uzadıya icra-yı tedkikat ve müzakerata vakit müsaade olmadığından meclis-i ayan ıslahat-ı maruzayı bütcenin heyet-i umûmiyyesinden tefrik ve bazı fasıllarda cüzi tadilat icra eylemiş idi. Meclis-i ayan tarafından bu suretle tadil ve tasdik olunan bütce ertesi gün maliyye nazırı tarafından tekraren meclis-i mebusana tevdi ve heyet-i ayan kararına yevfiken meşrubata dair olan mevadd-ı islahiyyenin tefrikiyle meclis-i ayan bu babda işin ehemmiyetiyle mütenasib mükemmele icrasına müsaade vakit vermek için bu meselenin sene-i atiye bütçesine taliki lüzumu teklif olunmuş ve meclis-i mebusan leda'l-müzakere beş rey' fazla ile teklif vakımı redd ü karar sabıkında ısrar ederek mesele-i tefriki kabul etmemiş olduğundan bunun üzerine heyet-i vikela reis-i cumhura giderek bi'l-müşavere istifa eylemişlerdir.

Heyet-i nizarın istifası Fransa ahvâl idare ve maliyyesini müşkül bir mevkide bıraktığından reis-i cumhurun nisbetiyle heyet-i müsteife yeni kabinenin teşkiline kadar devam memuriyyetlerine karar verilmiştir.

Havadis-i Cezire

Bundan evvel Kıbrıs'tan Hicaz mağferet Tiraz'e müteveccihen azimet eden bi'l-umum Hicaz lehu'l-hamd ve elimine kemal-i afiyet ve selametle Mekke-i Mükere-me'ye muvasalat eyledikleri vürud eden muharreratdan samia-nüvaz olmuştur. Heman cenâb-ı hakk bi'l-umum Hicaz'ın maksad mukaddiselerine nailiyyet ihsanıyla tevfi-kat-ı samdaniyyesine mazhar ve kemal-i rahat ve selametle vatanlarına avdetlerini müyesser eylesun. Amin.

Müftü-i hal faziletli Hacı Ali Rıfkı Efendinin müddet-i guyubetinde müftülük vazifesinin ifasına nakibü'l-eşraf kaymakamı faziletli Hacı Vahid Efendi tevkil edilmiştir.

Havadis-i Hariciyye

Lüzum-i İstihdam

Muhafaza-i sıhhat için taharet vücudun mertebe elzem olduğu müsellemlerle hakikatın isbatı için izahat itasıyla hacet yoktur. Her nev imraz ve ilelin ve bilhassa ilel seldiyyenin esbâb-ı hadves ve zuhûrunu tedkikle çare-i def ve izalelerini düşünmekle iştigal zihin eden etibbanın neşr eyledikleri makalât-ı fenniyyede taharet vücud için iktar şarkıyyede ve bilhassa cameat-ı müsliminde cari olan adatın ne derece müstevcib-i muhassenat olduğu isbat olunuyor.

Avrupa adatınca çatal ve bıçak ile taam olunduğu için kibelü't-taam ve bade ellerin tathirine lüzum görülmekte ise de etibba tarafından ellerin günde bir kaç defa ve hususen taamdan evvel ve sonra yıkanmasına eşedd-i lüzum gösteriyorlar ve bir takım hastalıkları yüz ve kulal ve burun ve ağız ve el ve ayakların emr-i taharetine adem-i itinadan husule geldiğini isbat eyliyor.

Ayda li-akal iki defa istihdam dahi muhafaza-i sıhhat için elzem olduğu beyan olunuyor.

Lüzum-ı istihdama dair neşr olunan makalatta bazı amâl-ı bedeniyyeden sonra derhal istihdam olunması lüzumu dahi beyan olunuyor ki adet malume-i islamiyyenin isabet tammesi isbat olunmuş oluyor.

İstihdam için hangi hamamların daha münasib ve daha nafi olduğu meselesine gelince umum-ı etibba “ Ben Türk ” yani ben Türk hamamlarının kaffesine mürecceh olduğunu itiraf eyliyorlar.

Rusya da etibba tarafından gösterilen lüzum üzerine şehir ve kasabalarda ve hatta büyücek karyelerde dahi Türk hamamları inşa olunup ehali haftada bir kabülü menafi külliyyeyi mûcib olmuştur.

Etibba bu gibi hamamların Avrupa'nın her tarafında inşa olunmasına ve tamamıyla Türk hamamlar usulünün yani kese sürülmek ve oğuşturulmak ve göbek taşı üzerinde serinlemek ve yıkandıktan sonra bir müddet serinlikte istirahat etmek usulünün kabulünü tavsiye eyliyorlar.

Rusya da inşa olunan hamamlarda alınan ücretler hakkında verilen malumata nazaran bizim hamalarda eline gelmekte olan ücret laşi kabilinden kalıyor. Ücretin fahişliği ile beraber Rusya da her gün ve bilhassa Cumartesi günleri hamalara külliyyetli halk devam eyliyor.

Moskova ve Kief beldeleri ile sair beldelerde hamamlara öküz arabaları ile gitmek bir adet hükmünde girip Cumartesi günleri hamamlardan avdet eden öküz arabalarının teşkil eyledikleri kıtar temaşa bir alay halini kesb ediyor imiş.

Mütenevvia

Tahte'l-bahr işlemek üzere inşası tasavvur ve tecrübe olunup alan bir netice-i hasane istihsal edememiş olan vapurlardan bir tanesi ahiren İtalya'da Sivitya ve Çeya'da olunup kanun-ı saninin 18 inci günü denize indirilmiş ve güzel muvaffakiyyet göstermiş olduğunu İtalya gazeteleri yazıyor. Mezkur gazetelerin rivayetine nazaren vapur 8 metre 80 santimetre tulunda ve 3 metre 50 santimetre irtifainde ve orta yerde 2 metre 16 santimetre arzında olup (Jul Vern) 'in meşhur (Deniz altında seyahat) romanında tahayyül eylediği gibi içinden istediği zaman deniz altına bir dalgıç çıkabilir, sefine 20 metre amika dalıyor ve derunu elektrikle menud bulunur imiş.

İfade-i Mahsusa

“ Yine Maarif ”

İstifade-i maddiye ve maneviyye cümlesine dahil olabilecek küçük bir muvaffakiyyet için pek büyük fedâkarlıklar ihtiyar olunması tecviz olunan böyle bir asırda neşr-i efkar ile tevsi daire-i nüfuz-ı islam için ne gibi tesisat-ı milliyye mevcut olduğunu tahkik etmek isteyenler acaba ceziremizde hala münasib ve matluba muvafık âsâr-ı himmet ve gayretten neye rast geleceklerdir ?

Şübhe yoktur ki islâfımızın bu asıra muvafık olarak vaktiyle meydana getirdikleri müessesat-ı salabet-karanelerinden bir çoğu el-an inzar-ı şükran ve iftiharı celb edecektir. Fakat asr-ı hazıra layık asar ve müessesat itibarıyla ehemmiyeti der-kâr olan ceziremizce enzâr-ı teftişe ilişecek bir şey yoktur.

Denizinde ihtizaz olacak ahvâl-i mühimmedendir ki bugün ceziremizde hatta bir muntazam ve ihtiyaca kafi bir mektebimiz bulunmuyor. !

Asrın icabına ve emsallerimiz numunelerine bakıyorsa etfâl-i müslüminin terbiye ve iaşeleri için müteaddid mekatib-i ibtidaiyye ve aliyyemiz bulunmak iktiza eder idi.

Teessüs edecek böyle mekteblere evladlarını teslim etmeyecek bir mümin olunamayacağı gibi münasabat ihvet-i karâne-i milliyyeyi tezyid ve tahkim için etfâl-i müslümini müesser ve saplam bir tedbir düşünülemez.

İttihad-ı İslamın temelli bulunan vahdet-i amal ve efkara bundan güzel bir zemin bulunabilir mi ?

Cezire dahilinde bulunan müessesat-ı ilmiyye-i ecnebiyye heman cümleten şunun bunun ianesiyle kaim hususi cemiyyetlerin âsârıdır. Bunların terakkiyyatı hükümetin inzıam muavenetleriyle husul buluyor zehhab batılına kapılıp bu babda yalnız hükümetin himmetine intizar edenler pek büyük hatada bulundukları vareste-i kayd ve işarıdır.

Ehl-i islamın ashab-ı servet çoktur. Olmasa bile teşebbüsât-ı hayriyye-i milliyye için yılda üç beş gurus veremeyecek bir müslüman bulunamaz. Nüfus başına yalnız üç gurus itibarıyla cem olunacak ianenin nerelere varacağı şayan tasavvur değil midir ? Husûsi cemiyyetler teşkil olunarak toplanacak iane ile herr karyede birer mekteb-i ibtidaiyye tesis olunabileceğinden başka bir çok müteallimi terbiye edecek bir darü'l-fünûn bile tesis olunur.

Yok, hükümet yapsın diye neşr-i efkâr gibi vazaif-i milliyyede de bi-kayd durulur ise tabii şimdiki gibi bir şey yapılmayıp mülel-i sairnin önünde mahcûb kalınır.

“ Ziraat Bankası Tesisi ”

Ceziremiz ahalisinin bu hususa yani bir Ziraat Bankası'nın vücuduna ne derece ihtiyacı olduğunu irad berahîn ile izaha kalkışmak sebut-ı nehara bir delil aramak kabilinden olacağından tarik-i ihtisarı ihtiyar ile diye biliriz ki rençberatının terfiyye hal ve temin istikbaline dal bir vasıta aranılacak olur ise o da bir Ziraat Bankası'nın tesisi olacağı bi-ıştibahdır. Ne hacet, bugün memâlik-i mahrûsa-i şahâne de meşhud basire-i iftihar yar u ağyar olan Ziraat Bankaları yüzünden hasıl olan terkiyle rençberatın saadet ve refah halleri ceziremiz için pek münasib bir numune nümâ-yı teşvikat olduğu vareste-i şerh ve beyandır.

Rençberlerimizin ale'-umûm ahvâl-ı milliyye ve musalih-i zatiyelerine atf-ı nazâr eder isen bunların kaffesi denilemezse bile ekserisi yüzde yüz faizle akd olunmuş divanatın taht-ı sikletinde azalmakta oldukları gibi borçlarına mahsuben hasad zamanı nakd yerine vermeğe mecbur oldukları zahire ve mahsûlât-ı saireden dahi büyük zaiyata düşer oldukları ve her sene borcun tahfifi değil tezyidinin menane muvaffak olamadıkları görülmektedir.

Ziraat Bankasını temin edecek bir cihet lazım ise her sene tahsil olunmakta olan çeker ki vergisi varidatı kafil ve kafi değil midir ? Her ne suretle olur ise olsun bir ziraat Bankasının tesisi rençberan ahaliye pek büyük bir muavenet ve suhâlet ita edeceği gibi ez her cihet-i müşkülât ve ziyaiden tahlis edilecekleri azade-i güvâh bir hakikattir.

Binaen-aleyh işbu hakikati hükümet-i mahalliyyenin nazâr-ı mutalaasında arz ile arzu-yu ahalinin enfaz ve icrası lisân-ı umumi namına istirham olunur.

Ahvâl-ı Âlem

Yunanistan'da bir taraftan düyûn-ı umûmiyye mikdarının tezayüd etmesine mebni resü'l-mal takasıtıyla faiz tediyesine senevi otuz beş

milyon Franktan ziyade akçeye lüzum görülmesi ve diğer tarafında aydi-i tedavülde olan banka kaimelerinin kıymeti tedenni eyleyip varidat ise kaime olarak tahsil olunduğu cihetle yüz milyon drahmi yerine altın akçe olarak yalnız yetmiş, yetmiş beş milyon tahsil eyleyebilmesi ve altın olarak tediye kılınan düyûn-ı umûmiyye tahsisatı olan otuz beş, otuz yedi milyon tenzil edilince mesarifat-ı umûmiyye-i saire-i için yalnız otuz, otuz beş milyon kalması memleket-i mezkure umûr-ı maliyyesini son derece düçar iğtişâş eylemiştir.

Bunun ıslahı hususunda (**Deli Yanni**) fırkasıyla (**Trikopi**) fırkası arasında ihtilaf ara zuhur etmekle (**Trikopi**)'nin mesleği haysiyyet memkelete daha muvafık zannolunarak idare-i umûr-ı memleket Mösyö (**Trikopi**) fırkasına ihale kılınmıştır.

Mösyö (**Trikopi**) res idareye Keçeli'den beri bir kaç ay murur etmiş olduğu halde tahmin ve hesabınca umur-ı maliyyenin ıslah hali için istikrazına lüzum gördüğü yüz milyon frankı henüz tedarik edememiştir.

Mûma ileyh ilk müracaatında Avrupa sermayedarının emniyyet gösteremediklerini görünce İngiltere ve Fransa taraflarından birer müfettiş azamıyla ahval-ı maliyye-i Yunanistan'ın hadde-i teftişten geçirilmesini ve müfettişlerin vereceği layihalarının münderecatı piş-i nazara alındıktan sonra istediğini meblağın ikrazına himmet olunmasını iltimas etmekle devleti tarafından Mösyö (**Lui**) ve Fransa tarafından Mösyö (**Rev**) izam olunup bir kaç ay Yunanistan'ın ahvâl-ı maliyyesini teftiş ile meşgul olmuşlardır.

Mûma ileyhumadan Mösyö (**Lui**) bir kaç hafta evvel Londra'ya ve Mösyö (**Rev**) geçen hafta Paris'e avdet etmişlerdir.

İngiliz müfettişinin neşr olunan layihası Mösyö (**Trikopi**) 'nin beyanatına müsaade olduğundan talep olunan mablağın ikraz olunması muhtemel add olunur ise de Mösyö (**Rev**)'in netice-i teftişatı Mösyö (**Lui**) 'nin fezalike-i layihasını müeyyede olmadığı mervidir.

Mösyö (**Trikopi**) sermayedarının emniyyetini celb edebilmek için resum ve tekaliften bir kısmının altın olarak tahsil olunmasına dair tanzim etmiş olduğu kanunu meclis-i mebusana tasdik ettirmiş olmağa istediği meblağı ikraz edebilmek için altın olarak tahsil olunacak resum ve tekalifin emr-i tahsili kendi adamlarına ihale olunmak şartı sermayedarın tarafından dermiyan olunmuş ve bu teklife henüz bir cevap kati verilmemiştir.

Fransız dayinler ise düyun-ı umumiyye resü'l-mal tekasiti ile faizi için muhassas mebalığın emr-i tahsili hususunun kendilerinin teşkil edecekleri bir idareye tevdiine muvafakat olunur ise el-yevm otuz beş, otuz yedi milyon drahmi verildiği halde faizinin miktarını tenzil ile

senevi yalnız yirmi iki milyon drahmi ile iktifaya ve o takdirde yine lüzum görülür ise lazım olan meblağı ikraza hazır olduklarını teklif etmişler ise de Mösyö (**Trikopi**) işbu reddedilmiştir deniliyor.

İsham ve tahvilat-ı Yunaniyyenin yüzde yetmiş beşi fransız dayinleri yedinde bulunduğundan bu gibi bir teklif dermiyan olduğunu sahih ise Mösyö (**Trikopi**) bunu reddedmesiyle memleketine ifa-yı hizmet etmemiş demek olacaktır.

Mütenevvia

(Muhavvef Bir Sergüzeşt)

İngiltere ile “ **Kanada** ” beyninde seyr ü sefer eden “ **Nova Sukutya** ” mensup “ **Any**a ” namındaki vapurrun marukıyyeti hakkında İngiltere ceridelerinde görülen tafsilat berveci ati muhtasıran beyan olunur :

Mezkur vapur kereste humulesiyle “ **Nova Sukutya** ” “den bi’l-kıyam “ **Havana** ” ya müteazim iken bahr-ı muhitin vustunda şedid bir fırtınaya tesadüf ederek altından dil-yenüp ziyade su inmekle mevcut tulumbar suyu yenmeğe muktedir olmadığından merettebat mevcudesi sefinenin tahlisinden kat-ı ümit ederek kendilerini denize atmağa mecbur olmuşlardır.

Bu esnada vapura dahi suların hücumunda muvaranetini gaib ederek alabora olduğundan dört taife ile ikinci kaptanı yüzerek küpeşte üzerine çıkmışlardır.

Yedi gün yedi gece deniz suyundan başka hiç bir gadaları olmayıp hayatlarından kat-ı ümit etmek ve şuurlarına halel tarı olmak derecelerine vasıl oldukları halde inayet rubbani ile kazazadegânın imdadına Almanya bandıralı “ **Gazil** ” nam vapur yetişerek bir hayli müddet tahlisleri hususunda vapur mezkur mürettebatı fedakarane hareketle gemiye alarak lazım gelen müdavata bi’l-icra mümkün mertebe kendilerine geldikten sonra vukuatı bir tafsil nakil etmişlerdir. Bade vapura mezkur bunları “ **Bermerhavun** ” çıkarmıştır.

Kastamonu Gazetesi’nden Muktebestir

Müsteşrikin meşhureden Kristıyan Yovakim Mevher nam zat seksen yaşında olduğu halde bu kerre Napoli'de vefat etmiştir.

Mûma ileyh altmışı mütecaviz lisan ile okuyup yazmakta ve tekellüm etmekte ve şarkın başlıca lisanlarını mükemmelen anlayıp söylemekte imiş. Tekmil müddet hayatını lisûân tahsiline hasır etmiş ve telifatının kaffesi de ilm ü marifetin bu kısmına münhasır bulmuştur.

(İki Manda Kuvvetinde Bir Adam)

Bu serluhayı gördüğünüz zaman taaccübe edeceksiniz değil mi ?

Fakat taaccübe mahal kalmamak üzere bu iki manda kuvvetinde olan adamı size bayan edelim ! bu adam şehrimize yeni gelmiş olan ve **Piyeranto Viyun Ciya** tesmiye olunan at canbaz hanesindeki mösyö (**Kristol**) 'dur. Bu kuvvetli mösyö (**Kristol**) yirmi beş okka sikletindeki bir demir yuvarlığı dört beş metre yukarıya fırlatıp bu suretle hin-i sukutunda yüz kıyeye yakın bir ağırlık peyda eden mezkur yuvarlağın darbe-i şedidesine düş metanetini arz ettikten sonra yuvarlağı tekrar yere atıyor. Daha harkulâde olmak şurasını da beyan edelim ki 180 kıye-i atik sıkletinde olan merebbu'ş-şekil bir cismi dört beş kişi kalın bir sılıkla arkalarında zorla taşıdıkları halde mösyö (**Kristol**) iki iskemlenin üstüne çıkarak cism-i mezkuru orta parmağıyla bir metre yükseğe kaldırıyor. Ve bu 180 okkayı eliyle kaldıracak zata 1000 frank mükafat vereceğini vadediyor.

Mösyö Kristol'un kuvvet pazısı dişlerinde dahi mevcut bulunmalıdır ki büyük bir fıçı üstünde üç kişiyi kuvvetli dişlerinin tazyik fevkalade sayesinde zabta muvaffak oluyor.

İlân

Markuru Hristoğlu'nun oğlu berber Toma Nikolağus Maryanna'nın kızı Eleni ile önümüzdeki Pazar günü Lefkoşa'ya karib balcı Ayazma karyesinde öyleden sonra alafıranga saat ikide zifafları icra olunacağından arzu buyuracak zevat-ı kirâmın teşrifleri mütemennadır.
